

12

**FISKÁLNÍ A
MONETÁRNÍ
POLITIKA**

1. FISKÁLNÍ POLITIKA

- Základní nástroj: státní rozpočet (příjmová a výdajová stránka)
- **Expanzivní FP** – stimulace výkonu ekonomiky: růst G , pokles $t \Rightarrow$ růst AD a současně růst P
- **Restriktivní FP** – omezení výkonu: pokles G , růst $t \Rightarrow$ pokles AD a současně pokles P

Státní rozpočet

= „soustava veřejných rozpočtů, které představují tvorbu a použití centralizovaných peněžních fondů vládou včetně veřejné správy na místní úrovni (municipality) za určité období (fiskální rok)“

- Schvalován zákonem
- Součásti rozpočtu:
 - státní rozpočet
 - místní rozpočty
 - veřejně spravované fondy (např. zdravotních pojišťoven)

Státní rozpočet

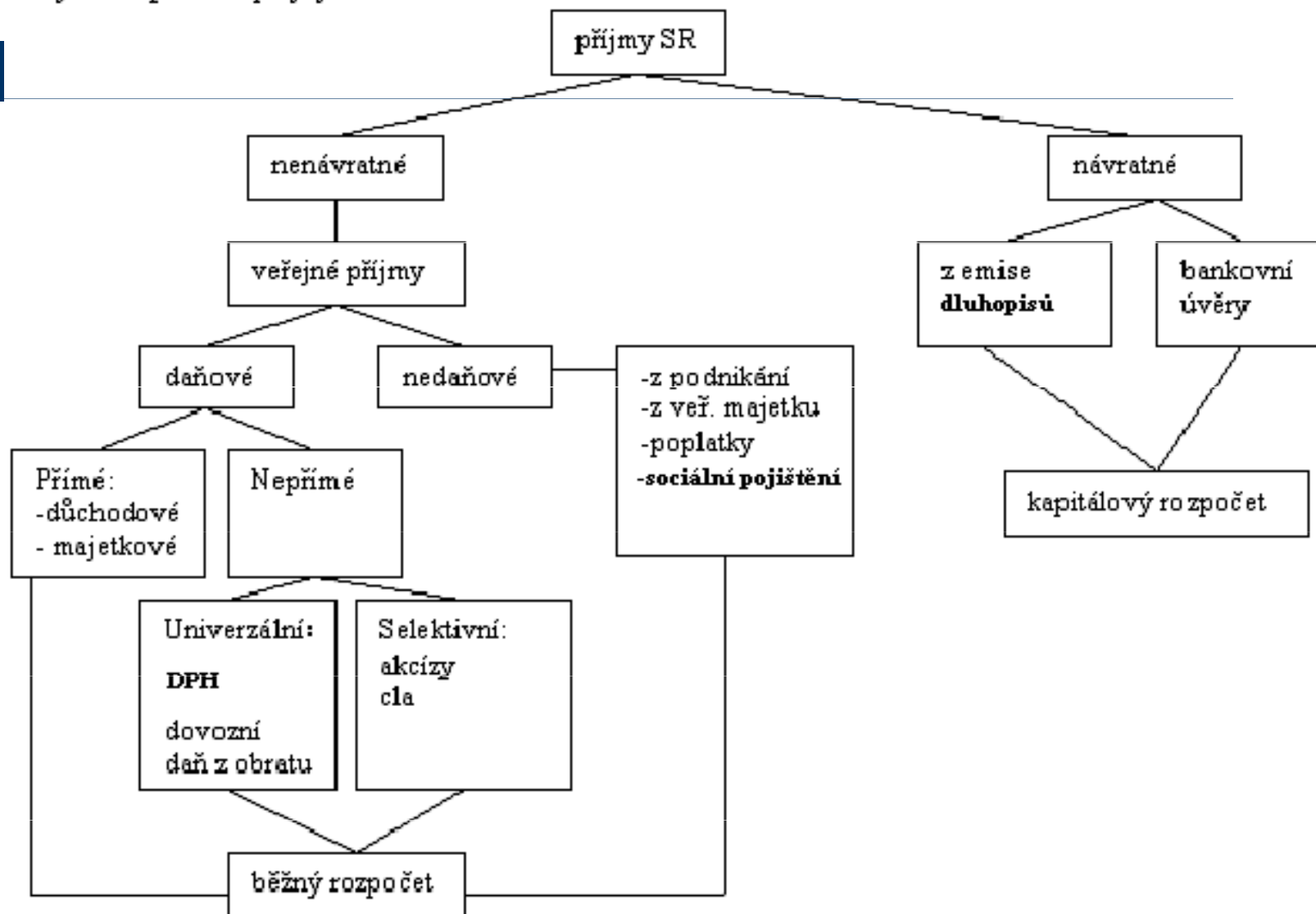
- Umožňuje:
 - 1) poskytování veřejných služeb
 - 2) redistribuci příjmů
 - 3) ovlivňování celkové úrovně ekonomické aktivity

Státní rozpočet ČR (2007)

Ukazatel	v tis. Kč
Příjmy státního rozpočtu celkem	949 477 420
Výdaje státního rozpočtu celkem	1 040 777 420
z toho: finanční vztahy k rozpočtům	
- krajů	1 123 755
- obcí v úhrnech po jednotlivých krajích	8 511 702
- finanční vztah k rozpočtu hlavního města Prahy	658 037
Schodek	-91 300 000
Financování:	
Zvýšení stavu státních dluhopisů	86 521 767
Zvýšení stavu přijatých dlouhodobých úvěrů	4 612 361
Změna stavu na účtech státních finančních aktiv	165 872

Příjmy státního rozpočtu

Graf 1 : Rozpočtové příjmy

Rozpočtové příjmy (2007)

v tisících Kč

Číslo kapitoly	Kapitola	daňové příjmy celkem	z toho povinné pojistné na důchodové pojištění	nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	z toho z rozpočtu Evropské unie ^(**)
301	Kancelář prezidenta republiky			50	
302	Poslanecká sněmovna Parlamentu			21 000	
303	Senát Parlamentu			3 800	
304	Úřad vlády České republiky			6 800	
305	Bezpečnostní informační služba			113 000	
306	Ministerstvo zahraničních věcí			60 600	
307	Ministerstvo obrany	2 535 933 *)	2 088 415	270 000	
308	Národní bezpečnostní úřad			0	
309	Kancelář veřejného ochránce práv			0	
312	Ministerstvo financí	636 560 *)	524 227	531 616	
313	Ministerstvo práce a sociálních věcí	343 945 934 *)	285 378 208	1 454 304	554 304
314	Ministerstvo vnitra	7 109 338 *)	5 854 749	1 260 702	453 602
315	Ministerstvo životního prostředí			9 337 451	9 261 863
317	Ministerstvo pro místní rozvoj			6 091 131	6 076 531
321	Grantová agentura České republiky			240	
322	Ministerstvo průmyslu a obchodu			4 384 536	4 108 000
327	Ministerstvo dopravy			13 042 875	12 999 994
328	Český telekomunikační úřad			1 324 400	
329	Ministerstvo zemědělství			21 187 960	20 937 960
333	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy			6 586 772	6 486 160
334	Ministerstvo kultury			1 127 001	385 000
335	Ministerstvo zdravotnictví			299 121	275 121
336	Ministerstvo spravedlnosti	718 913 *)	592 048	389 534	
338	Ministerstvo informaticky			300	
343	Úřad pro ochranu osobních údajů			420	420
344	Úřad průmyslového vlastnictví			73 612	
345	Český statistický úřad			39 801	39 801
346	Český úřad zeměměřičký a katastrální			150 000	
348	Český báňský úřad			2 200	
349	Energetický regulační úřad			0	
353	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže			0	
358	Ústavní soud			0	
361	Akademie věd České republiky			500	
372	Rada pro rozhlasové a televizní vysílání			0	
374	Správa státních hmotných rezerv			80 000	
375	Státní úřad pro jadernou bezpečnost			1 000	
381	Nejvyšší kontrolní úřad			825	
396	Státní dluh			0	
397	Operace státních finančních aktiv	1 300 000		1 289 347	
398	Všeobecná pokladniční správa	515 600 000		8 520 534	
	C E L K E M	871 846 678	294 437 643	77 630 742	61 584 756

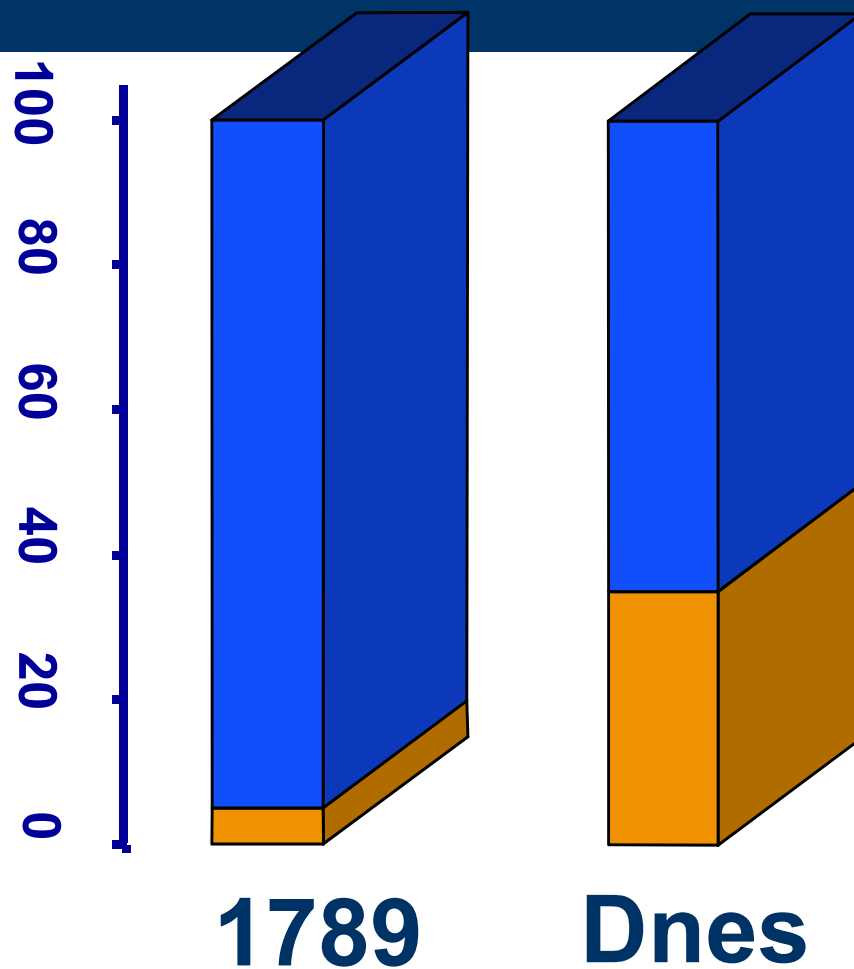
Daně

- významný vliv na ekonomickou aktivitu
- automatický stabilizátor
- progresivní X proporcionální X regresivní
- přímé X nepřímé

↓
důchodové (FO, PO),
majetkové, dědická

↘
DPH, spotřební, dovozní

“Na světě máte jen 2 jistoty – smrt a daně.”
Benjamin Franklin

Daňové příjmy (% HDP)

France	38.8%	Russia	17.4
United Kingdom	33.7	Pakistan	15.3
Germany	29.4	Indonesia	14.7
Brazil	19.7	Mexico	12.8
United States	19.3	India	10.3
Canada	18.5		

Daně a efektivnost

- Náklady daní
 - Samotná platba
 - Náklady mrtvé váhy
 - Administrativní zátěž
- Je lepší zdanit příjem nebo spotřebu?

Daně a rovnost

- Principy zdanění
 - Užitek z vládních služeb
 - Př. daň z benzínu – financování dopravní infrastruktury
 - Schopnost platit – spravedlnost vertikální X horizontální

Vertikální spravedlnost

- Lidé s větší schopností platit daně by měli platit víc
- Progresivní X regresivní X proporcionální zdanění
- Progrese = lidé s vyšším důchodem platí víc (= větší část důchodu) než ti s nižším

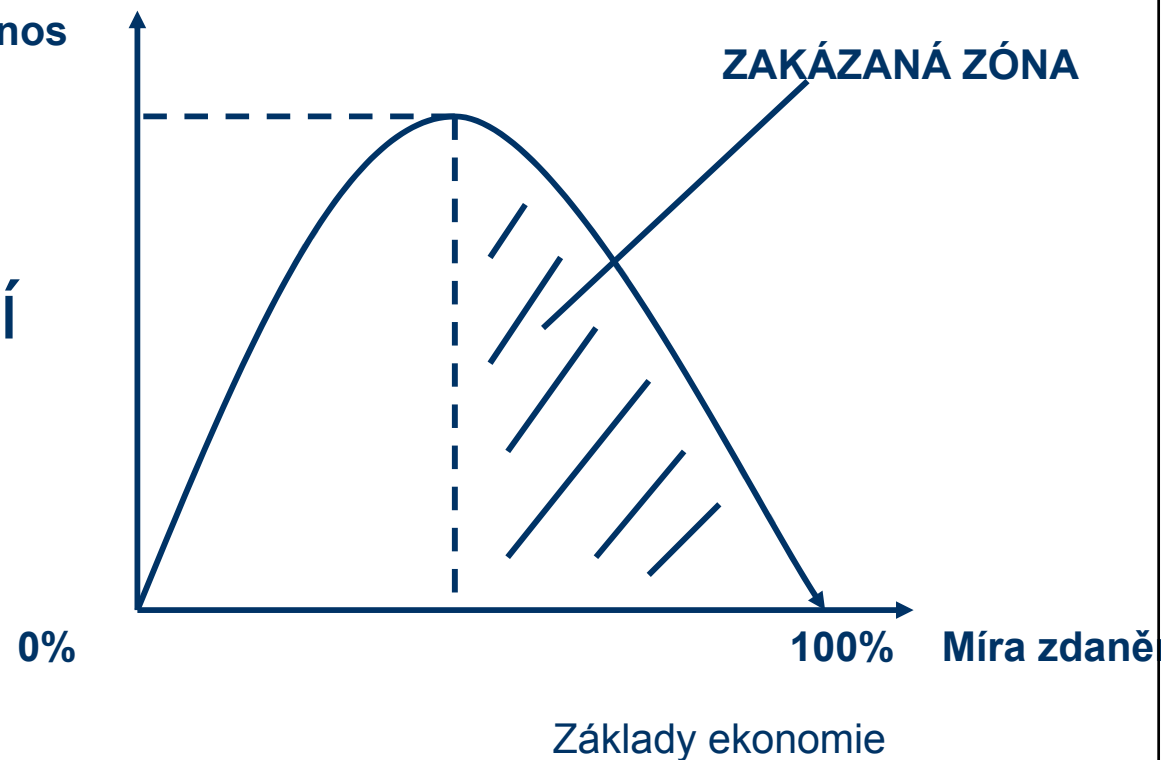
Horizontální spravedlnost

- Lidé s podobnou schopností platit daně by měli stejnou částku
- Např. 2 rodiny se stejným počtem závislých osob a stejným důchodem platí stejné daně
- Problém: rodina bez dětí, vydělají 50 000, muž nemocný (roční náklady 20 000) X rodina se 4 dětmi, vydělají 30 000

Měly by mít obě stejné daně ?????

Lafferova křivka

- Při stanovení výše daní se musí uvažovat i o velikosti výnosu
- Existuje hranice, při které již dalším zdaněním výnosy klesají

Rozpočtové výdaje

- transferové platby domácnostem
- vládní nákupy v podobě financování běžných i investičních výdajů (např. ve školství a zdravotnictví)
- transferové platby podnikům v podobě subvencí
- placený úrok z veřejného dluhu

Rozpočtové výdaje (2007)

v tisících Kč

Číslo kapitoly	Kapitola	Výdaje celkem
301	Kancelář prezidenta republiky	456 448
302	Poslanecká sněmovna Parlamentu	1 144 704
303	Senát Parlamentu	562 341
304	Úřad vlády České republiky	599 322
305	Bezpečnostní informační služba	1 178 278
306	Ministerstvo zahraničních věcí	4 824 623
307	Ministerstvo obrany	53 906 386
308	Národní bezpečnostní úřad	277 483
309	Kancelář veřejného ochránce práv	94 363
312	Ministerstvo financí	16 168 540
313	Ministerstvo práce a sociálních věcí	426 780 400
314	Ministerstvo vnitra	54 302 499
315	Ministerstvo životního prostředí	13 519 137
317	Ministerstvo pro místní rozvoj	12 016 570
321	Grantová agentura České republiky	1 531 116
322	Ministerstvo průmyslu a obchodu	16 497 504
327	Ministerstvo dopravy	25 127 764
328	Český telekomunikační úřad	924 465
329	Ministerstvo zemědělství	46 940 597
333	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	121 652 407
334	Ministerstvo kultury	7 909 779
335	Ministerstvo zdravotnictví	9 257 828
336	Ministerstvo spravedlnosti	19 875 495
338	Ministerstvo informatiky	607 772
343	Úřad pro ochranu osobních údajů	92 862
344	Úřad průmyslového vlastnictví	171 200
345	Český statistický úřad	970 772
346	Český úřad zeměměřičký a katastrální	2 792 294
348	Český báňský úřad	169 385
349	Energetický regulační úřad	115 760
353	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	137 952
358	Ústavní soud	146 882
361	Akademie věd České republiky	5 617 230
372	Rada pro rozhlasové a televizní vysílání	53 355
374	Správa státních hmotných rezerv	1 839 847
375	Státní úřad pro jadernou bezpečnost	383 504
381	Nejvyšší kontrolní úřad	637 891
396	Státní dluh	38 101 874
397	Operace státních finančních aktiv	9 110 700
398	Všeobecná pokladní správa	144 280 093
	CELKEM	1 040 777 420

Státní rozpočet

- Rozpočtový přebytek
 - $\text{Výdaje} < \text{příjmy}$
- Rozpočtový deficit
 - $\text{Příjmy} < \text{výdaje}$
- Vyrovnaný rozpočet
 - $\text{příjmy} = \text{výdaje}$

Státní dluh

= nahromaděné vypůjčené částky z minulosti

- Změna vládního dluhu v daném roce je rovna rozpočtovému deficitu
- vnitřní X vnější
- **Břemena dluhu:**
 - 1) Potřeba obsluhovat dluh (platit, „valit před sebou“)
 - 2) Ztráta efektivnosti zdanění
 - 3) Nahrazování soukromého kapitálu dluhem

Vývoj státního dluhu ČR

		1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Státní dluh	mlrd. Kč	158,8	157,3	154,4	155,2	173,1	194,7	228,4	289,3	345,0	395,9	493,2	592,9	691,2	802,5
Státní dluh/HDP	%	.	.	10,5	9,2	9,6	9,8	11,0	13,2	14,7	16,1	19,1	21,0	23,1	24,9

Aktuální výše:

<http://cms-consulting.org/dluh/dluh-CZ.htm>

2. MONETÁRNÍ POLITIKA

- **Cíle:**

množství peněz v ekonomice X úroková míra

- pomocí monetárních cílů jsou dosahovány hospodářské cíle (cenová stabilita, zaměstnanost)

Peníze

= základní kámen moderní ekonomiky

- Prostředek směny, měřítko hodnoty, uchovatel bohatství
- Peníze – zboží jako jiné
- Finanční trhy: S (= úspory)
D (= investice, spotřeba)

Nabídka peněz

= oběživo + vklady (depozita)

- ovlivňována centrální bankou
- ovlivňuje komerční banky (regulace, pravidla)
- ovlivňuje cenu peněz
- cena peněz = úroková míra

Sazby CB

- = úrokové sazby, za které CB půjčují bankovnímu systému
- význam: indikátor monetární politiky CB, ovlivňují bankovní rezervy, M a tržní úrokové míry
- REPO sazba, diskontní, lombardní

Účinky monetární politiky

- **expanzivní MP** = růst M , pokles i =>
 - růst výkonu a snižování nezaměstnanosti
 - možný růst P
- **restriktivní MP** = pokles M , růst i =>
 - pokles ochoty investovat, pokles výkonu a zaměstnanosti
 - možný pokles P

ČNB

- Dvoustupňová bankovní soustava
- Centrální banka v ČR – **funkce:**
- Dohled nad bankovním systémem
- Banka bank
- Banka státu
- Provádění monetární politiky
- Emise ...

Fungování ČNB

- **Cíl:** cenová stabilita (cílování inflace)
- **Nezávislost** = podmínka úspěšné realizace MP („udržitelného neinflačního růstu ekonomiky“)
- Nezávislost vysoká od r. 1993, dána zákonem

Cílování inflace - ČNB

